

		<p>далилдер жана клиникалык сунуштар. Партографты кантип колдонуу керек (төрөттү өз убагында жана туура башкарууну камсыз кылуу үчүн маалыматты чечмелөө).</p> <p>Түйүлдүктүн абалын жана төрөт учурундагы эненин абалын аныктоо боюнча чаралар. Төрөт жана төрөт учурунда түйүлдүктүн жамбаш сөөгүнөн өтүү процесси. Түйүлдүктүн жатындагы ар кандай абалы жана төрөт механизмдери. Төрөттүн биринчи жана экинчи этаптарында комфортту (жеңилдик) камсыз кылуу боюнча чаралар (үй-бүлөнүн катышуусу/колдоосу, эмгек жана төрөт позициялары, суюктукту алмаштыруу, эмоционалдык колдоо, дары-дармексиз ооруну басаңдатуу).</p> <p>Төрөт учурундагы кыйынчылыктардын белгилери жана симптомдору (кан кетүү, жатындын дисфункциясы, туура эмес презентация,</p>
--	--	---

колдоо көрсөткөндөргө маалымат, колдоо жана дем берүү. Жекелештирилген кам көрүү жана урмат-сый менен мамиле кылуу.

Кыймыл эркиндигин жана тик турууну сактаңыз. Тамак-аш жана суусундук менен камсыз кылуу. Аялга толгоо менен күрөшүүнүн жолдорун сунуштаңыз, мисалы, көзөмөлгө алынган дем алуу, эс алуу, массаж жана зарыл болсо, фармакологиялык ыкмалар. Эненин жана түйүлдүктүн маанилүү белгилерин, жыйрылышын, жатын моюнчасынын өзгөрүшүн жана түйүлдүктүн келип чыгышын тынымсыз баалоо.

Маалыматтарды жазуу жана кыйынчылыктарды аныктоо үчүн партограммалык шайманды колдонуңуз, мисалы, төрөттүн кечиктирилиши, түйүлдүктүн бузулушу, эмгек алсыздыгы.

Физиологиялык эмгекти башкаруу (I, II, III мезгилдер). Түйүлдүктүн абалын жана чыгуу даражасын аныктоо үчүн толук текшерүү жүргүзүү.

Практиканын шарттарына ылайыктуу жабдууларды жана

акушердик кырдаалдарда (мисалы, жиптин пролапсы, түйүлдүктүн анормалдуу презентациясы, плечо дистокиясы, түйүлдүктүн стресси) шашылыш жашоочараларды баштоо. Консультация төрөткөн кийинки мезгилде жана жаңы төрөлгөн балдардын адаптациялануу мезгилиндеги коркунучтуу белгилер жөнүндө маселелер жана үй-бүлөнү пландаштыруу боюнча жүргүзүлдү.

		<p>түйүлдүктүн азайышы, киндиктин пролапсы). Эпизиотомияга көрсөткүчтөр. Төрөттүн 3-баскычын башкаруунун күтүү (физиологиялык) тактикасынын принциптери. Төрөттүн 3-этабын активдуу башкаруунун принциптери. Периналдык ткандардын жыртылышын жана эпизиотомияны ондоонун техникасы негизделген принциптер. Төрөткө байланыштуу улуттук маданий жана социалдык салттар жана ишенимдер. Келе жаткан төрөттүн белгилери; төрөт процессине тоскоол болгон факторлор. Төрөт учурунда түйүлдүктүн абалын баалоо ыкмалары. Коопсуз физиологиялык спонтандык төрөттү камсыз кылуу. Төрөттүн үчүнчү этабын башкаруу үчүн көрсөткүчтөр, анын ичинде жатынды жыйрылыштыруучу даарыларды колдонуу. Мүмкүн болгон</p>
--	--	---

аспаптарды туура колдонуу. Төрөт учурунда жана төрөт учурунда аялга колдоо көрсөтүү үчүн өнөктөштүн катышуусунда жардам берүү. Өз компетенциясынын бардык чөйрөлөрүндө көрсөтүлгөн кызматтардын тиешелүү натыйжаларын, анын ичинде аткарылган иштерди жана андан аркы иш-аракеттерди талап кылган нерселерди жазуу жана чечмелөө. Фармакологиялык каражаттарды колдонуу менен (акушердик жардамдын тиешелүү шарттарында, акушер-гинекологдун катышуусунда) төрөттүн жаралышына байкоо жүргүзүү.

Керексиз жана потенциалдуу коркунучтуу стандарттык кийлигишүүлөрдү (амниотомия, Кристеллер маневри) колдонбоңуз. Аялга өзү тандаган абалда төрөшүнө жардам бериңиз. Таза бөлмө, бардык зарыл болгон стерилдүү буюмдар жана жылууулук булагы менен камсыз кылуу. Аялга түйүлдүктүн көрүнгөн бөлүгүн сыртка чыгарууну көзөмөлдөөнү жана стандарттуу эпизиотомиядан качууну

		<p>кыйынчылыктар; төрөтгүн 2-этабындагы жана акушердик кан куюлуу, түйүлдүктүн начарлашы, эклампсия, сакталган плацента үчүн шашылыш акушердик жардам. Плацентанын бөлүнүү белгилери. Плацентанын, кабыкчанын жана киндиктин көрүнүшү. Реставрацияны жана тигүүнү талап кылган тышкы жыныстык органдардын жана кындын жаракаттарынын түрлөрү.</p>
--	--	---

тапшырыңыз.

Тиешелүү аракеттерди жасап, төрөттү жеңилдетүү үчүн эненин абалын колдонуңуз. Түйүлдүктүн кыйынчылык учурда төрөттү тездетүү. Зарыл болсо эпизиотомия жасатуу. Түйүлдүк төрөлгөндө жеңилдиктерди берүү. Кечиктирилген киндикти кысуу. Жаңы төрөлгөн баланын абалын баалоо. Теринин териге тийүүсүн жана жылуу чөйрөнү камсыз кылыңыз. Стандартка ылайык төрөттүн 3-этабын башкарууну ишке ашыруу.

Плацентаны жана кабыкчаны бөлүп, алардын бүтүндүгүн текшерипиз. Жатындын тонусуна мониторинг жүргүзүү, туруктуу жыйрылышын сактоо жана эненин кан жоготуусун баалоо жана эсепке алуу. Улуттук протоколдун негизинде ашыкча кан жоготууга кам көрүү.

Кындын аймагын жана сырткы жыныс органдарын жаракаттарды текшерип, зарыл болгон учурда эпизиотомияны, перинэя жана кындын ткандарынын 1 жана 2-даражадагы жарылуусун оңдоо. Турукташтыруу же аныкталган кыйынчылыктарды дарылоо

			үчүн биринчи жардам көрсөтүү. Зарыл болгон учурда ар кандай кыйынчылыктарды дарылоо үчүн адистерге кайрылыңыз.	
	Б.4. Төрөттөн кийинки кам көрүү	Төрөттөн кийинки физиологиялык өзгөрүүлөр, жатындын инволюциясы, лактациянын башталышы, тышкы жыныс органдарынын жана кындын ткандарынын айыгуусу. Төрөттөн кийинки жалпы дискомфорт жана комфорт. Лактацияны сактоо үчүн эс алуу, колдоо жана туура тамактануу керек; Эненин ролуна жана үй-бүлөдө жаңы төрөлгөн баланын пайда болушуна психологиялык реакциялар.	Кош бойлуулук жана төрөт боюнча анамнез чогултуу. Көкүрөктөгү жана көкүрөктөг безиндеги өзгөрүүлөр баалоо үчүн физикалык экспертиза жүргүзүү. Кан жоготууга жана башка дене функцияларына мониторинг жүргүзүү. Эмоционалдык абалды жана энеликке болгон мамилени жана жаңы төрөлгөн баланы багуу боюнча сунуштарды баалоо. Жатындын жыйрылышы жана жыныстык органдардын жаракаттары үчүн зарыл болгон ооруну башкаруу стратегиясын бериңиз. Жаңы төрөлгөн баланын муктаждыктарын канааттандыруу үчүн өзүнө кам көрүү жоопкерчилиги жөнүндө маалымат бериңиз: адекваттуу тамактануу, кошумча азыктар, күнүмдүк иш-аракеттер, эс алуу мезгили, үй иштерине жардам берүү. Коопсуз жыныстык катнаш, бойго бүтүрбөө ыкмалары жана төрөттөн кийинки кош бойлуулук аралыгы	Төрөттөн кийинки мезгилде төрөт борборуна байкоо жүргүзүлөт. Адистештирилген жардам көрсөтүү үчүн төрөттөн кийинки татаалдашуунун белгилери жана симптомдору өз убагында аныкталат. Консультация төрөттөн кийинки мезгилде жана жаңы төрөлгөн балдардын адаптациялануу мезгилиндеги коркунучтуу белгилер жөнүндө маселелер жана үй-бүлөнү пландаштыруу боюнча жүргүзүлдү

	<p>Б.5. Дени сак жаңы төрөлгөн балага негизги кам көрүү</p>	<p>Жаңы төрөлгөн баланын көрүнүшү жана жүрүм-туруму. Жатындан тышкаркы чөйрөгө көнүү менен байланышкан кардиореспиратордук өзгөрүүлөр. Жашоонун биринчи жумаларында жана айларында өсүү жана өнүгүү. Клиникалык протоколдор, зат алмашуунун бузулушуна, инфекциялык ооруларга жана өнүгүү кемчилигине скрининг алгоритмдери. Ымыркайлардагы эмдөө боюнча протоколдор/сунуштар. Ымыркайларды сүннөткө отургузуу тууралуу далилдүү маалыматтар. Үй-бүлөлүк баалуулуктар, ишенимдер жана маданий нормалар. Лактациянын физиологиясы. Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын, анын ичинде аз салмактагы ымыркайлардын тамактануу муктаждыктары. Эмчек эмизүүнүн социалдык, психологиялык</p>	<p>тууралуу маалымат бериңиз.</p> <p>Жаңы төрөлгөн баланы дайыма текшерип, анын өсүшүнө жана жүрүм-турумуна көз салып туруңуз. Жаңы төрөлгөн баланын көрүнүшүндөгү жана жүрүм-турумундагы нормалдуу өзгөрүүлөрдү патологияны көрсөткөн өзгөрүүлөрдөн айырмалоо. Эмдөөлөрдү координациялоо жана дайындоо, көрсөтүлгөндөй скринингдик тесттерди жүргүзүү. Ата-энелерге ымыркай үчүн коопсуз чөйрө, тез-тез тамактандыруу, киндикке кам көрүү, заара чыгаруу жана ичеги кыймылы, физикалык байланыш жөнүндө маалымат бериңиз.</p> <p>Жаңы төрөлгөн баласын тамактандырууда аялдын тандоосун урматтоо менен эрте жана жалаң эмчек эмизүүнү колдоо. Ымыркайдын муктаждыктары, тамактандыруунун жыштыгы жана узактыгы, салмак кошуусу жөнүндө маалымат бериңиз. Кеминде алты ай бою эмчек эмизүү жөнүндө маалымат бериңиз, анын ичинде жумушту тең салмактоо, эмчек сүтүн сактоо сыяктуу маселелер. Эмчек</p>	<p>Төрөтөн кийинки мезгилде жана жаңы төрөлгөн балдардын адаптация мезгилиндеги коркунучтуу белгилер жөнүндө аялга жана анын өнөктөшүнө маалымдоо жүргүзүлдү. Жаңы төрөлгөн баланын сырткы көрүнүшү жана жүрүм-турумундагы кадимки өзгөрүүлөрдү патологияны көрсөткөн өзгөрүүлөрдөн айырмалоо. Ата-энелерге ымыркай үчүн коопсуз чөйрө, тез-тез тамактануу, киндикти кароо, заара чыгаруу жана дефекация, физикалык байланыш жөнүндө маалымат берүү. Жаңы төрөлгөн баланы тамактандыруу боюнча аялдын тандоосун урматтоо менен эрте жана өзгөчө эмчек эмизүүнү колдоо. Үй-бүлөдө жана коомдо эмчек эмизүү идеясын жайылтуу.</p>
--	---	---	---	---

		жана маданий аспекти. Эмчек эмизүүнүн пайдасы тууралуу далилдер. Дары-дармектерди лактация учурунда көрсөтмөлөр жана каршы көрсөтмөлөр. Эмчек эмизүү азыктары жөнүндө маалымдоо.	эмизүү менен байланышкан көйгөйлөрдү аныктоо жана чечүү (мисалы, мастит, сүтгүн аз болушу, эмчектин көбөйүшү, начар бекитүү). Көп бала эмизген аялдарга маалымат берүү. Аялдарды эмчек эмизүүнү колдоо уюмдарына жөнөтүү.	
В. Неонаталдык медициналык жардам көрсөтүү	В.1. Жаңы төрөлгөн балдардын оор шарттарын аныктоо жана турукташтыруу жана (кайра-) тиешелүү адистерге кайрылуу	Жаңы төрөлгөн баланын төрөтөн кийинки жана кийинки абалын баалоо үчүн элементтер (анын ичинде АРGAR шкаласы же дем алуунун жана жүрөктүн кагышын баалоонун башка ыкмасы). Жаңы төрөлгөн балага алгачкы реанимацияны көрсөтүүнүн принциптери. Кээ бир жаңы төрөлгөн ымыркайлардын курч абалдагы белгилери, симптомдору менен жөнөтүүгө же ташууга көрсөтмөлөр (сарык, гематома, гемангиома, гипогликемия, суусуздануу, инфекция, сепсис) . Тубаса кемтиктер жана генетикалык оорулар. Эрте төрөлгөн жана салмагы аз ымыркайлардын	Жаңы төрөлгөн ымыркайга жардам көрсөтүү, анын ичинде кургатуу, жылытуу, дем алуунун түзүлүшү, киндиктин пульсациясы токтогондон кийин кысуу жана кесүү. Жаңы төрөлгөн баланын абалын баалоо (АПGAR шкаласы же дем алуунун жана жүрөктүн кагышын баалоонун башка ыкмасын колдонуу менен баалоо). Жаңы төрөлгөн балага алгачкы реанимацияны көрсөтүү. Неонаталдык гипотермия үчүн шашылыш чараларды баштоо. Четтөөлөрдү аныктоо. Салмагы аз төрөлгөн ымыркайларды багуу боюнча протоколдорду ишке ашыруу: жылуулукту, тамактанууну камсыз кылуу, алардын абалын көзөмөлдөө, керек болсо кенгуруларды багуу. Ымыркайдын абалы жөнүндө	Жаңы төрөлгөн ымыркайга жардам көрсөтүү, анын ичинде тейлөө, жылытуу, дем алуу, кысуу жана киндиктин пульсациясы токтогондон кийин өтүү. Жаңы төрөлгөн баланын абалын баалоо (АПGAR упайы, же дем алуу жана жүрөктүн кагышын баалоонун башка ыкмасы). Жаңы төрөлгөн балага адистештирилген жардамдын зарылдыгын аныктоо. Тобокелге кабылган жаңы төрөлгөн баланы турукташтыруу жана тез жардам бөлүмүнө которуу.

		<p>муктаждыктары. ВИЧтин, В жана С гепатитинин энеден балага жугушун алдын алуу. Ден соолуктун жалпы көйгөйлөрүнүн жана татаалданууларынын белгилери жана симптомдору.</p>	<p>энеге жана тарбиячыларга маалымат берүү. Ымыркай өзгөчө кам көрүү үчүн энеден бөлүнгөн учурларда колдоо көрсөтүү. Жаңы төрөлгөн ымыркайга адистештирилген кам көрүү зарылдыгын аныктоо. Тобокел тобундагы жаңы төрөлгөн баланы турукташтыруу жана аны тез жардам бөлүмүнө өткөрүп берүү. Бойдон түшүү, өлүк төрөт, жатын ичиндеги кемтиктер же жаңы төрөлгөн балдардын өлүмү учурунда ата-энелерге жардам берүү. Жаңы төрөлгөн баланы ташуу учурунда же жаңы төрөлгөн ымыркайдан бөлүү мезгилинде ата-энелерге колдоо көрсөтүү (реанимацияга түшкөндө)</p>	
<p>Г. Акушердик шашылыш жардам көрсөтүү</p>	<p>Г.1. Энелердеги оор абалды аныктоо жана турукташтыруу жана (кайра-) тиешелүү адистерге кайрылуу</p>	<p>Ден соолук абалы менен байланышкан татаалдыктар/патологиялык шарттар. Акушердик практика жана жеке тажрыйба үчүн негиз. Дарыгерлерге жана башка адистерге оорчулуктарды дарылоо үчүн жеткиликтүү жолдомо системалары. Ресурстарга өз убагында жетүү үчүн пландар жана протоколдор. Кош</p>	<p>Өзгөчө кырдаалдарга чара көрүү үчүн учурдагы жана тиешелүү билимдерди, өмүрдү сактап калуучу көндүмдөрдү жана жабдууларды колдонуңуз. Аялдар менен байланышты сактап, көйгөйдүн мүнөзү жана көрүлгөн чаралар жөнүндө маалымат алуу. Дароо кийлигишүү зарылдыгын аныктап, ошого жараша жооп бериңиз. Өз убагында жана тийиштүү кийлигишүүлөргө</p>	<p>Өзгөчө кырдаалдарга чара көрүү үчүн заманбап жана актуалдуу билимдерди, өмүрдү сактап калуу боюнча көндүмдөрдү жана жабдууларды колдонуу. Дароо кийлигишүү зарылдыгын аныктоо жана тийиштүү түрдө жооп берүү. Өз убагында жана туура кийлигишүүнү көзөмөлдөө, профессионалдык консультацияларды жана/же</p>

		<p>бойлуулуктун эрте мезгилиндеги кыйынчылыктар, боюнан түшүп калуу коркунучу, боюнан түшүп калуу, жатындан тышкары кош бойлуулук. Түйүлдүктүн кемтиги, өсүүнүн артта калуусу, туура эмес жайгашуусу, эрте төрөт. Патологиялардын белгилери жана симптомдору (преэклампсия, эклампсия, гестациялык диабет жана башка системалык оорулар). Курч критикалык шарттардын белгилери (кан кетуу, эпилепсиялык талма жана сепсис).</p> <p>Кош бойлуу аялдардын жана төрөт учурундагы / төрөттөн кийинки аялдардын оор шарттарынын белгилери жана симптомдору. Эрте кийлигишүүнү талап кылышы мүмкүн болгон төрөттөн кийинки мезгилдеги кыйынчылыктар (субинволюция, анемия, сийдиктин кармалышы</p>
--	--	--

мониторинг жүргүзүү, жергиликтүү шарттардын негизинде кесипкөйлөр аралык консультацияларды жана/же өз убагында жолдомолорду берүү. Дарыланууга жолдомо берүүдө башка медициналык кызматкерлерге ооз эки жана жазуу жүзүндө так маалымат бериңиз. Мүмкүн болсо жана зарыл болсо, чечим кабыл алуучу органдар менен өз ара аракеттенүү.

Оор абалды турукташтыруу жана зарыл болсо, дарылоого жөнөтүү. Организмдин маанилүү функцияларын (венага куюу, магний сульфаты, антигеморрагиялык каражаттар) сактоо үчүн интенсивдүү терапия чараларын жүргүзүү. Зарыл болгон учурда жогорку денгээлдеги саламаттык сактоо уюмдарына которуу. Аялга жана анын үй-бүлөсүнө мүмкүн болуучу кыйынчылыктар жана качан жардамга кайрылуу керектиги жөнүндө маалымат бериңиз. Төрөтөн кийинки мезгилде оорунун белгилерин жана симптомдорун аныктоо үчүн текшерүүдөн өтүнүз. Төрөтөн кийинки депрессияны

жергиликтүү шарттарды эске алуу менен өз убагында жолдомо берүү

		<p>жана локалдуу инфекция). Жогорку адистештирилген дарыгерге кайрылууну талап кылган кыйынчылыктар (гематомалар, тромбоз, тромбоз, сепсис, акушердик фистула жана заараны кармамай албай калуу). Дароо реакцияны жана адистештирилген жардамды талап кылган өмүргө коркунуч туудурган татаалдыктар (кан кетүү, амниотикалык суюктуктун эмболиясы, талма жана инсульт). Төрөттөн кийинки депрессиянын, тынчсыздануунун жана психоздун белгилери жана симптомдору.</p>
--	--	---

балага кам көрүү жөнүндө тынчсыздануудан айырмалоо, жардамдын жана колдоонун болушуна баа берүү. Өлүк төрөткө, неонаталдык өлүмгө дуушар болгон аялдарга жана үй-бүлө мүчөлөрүнө консультация жана жардам көрсөтүү, балдардын оор оорулары жана тубаса кемтиктер. аныкталган кыйынчылыктарды турукташтыруу үчүн биринчи жардам көрсөтүү. Керек болсо адиске кайрылыңыз же тиешелүү саламаттык сактоо уюмуна өткөрүп бериңиз.

060102 “Акушердик иши” адистигинин негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттары:

1. Кесиптештер, бейтаптар жана алардын туугандары менен эффективдүү байланышты түзүү үчүн тилдерди жана маалыматтык технологияларды колдонгон, медициналык документтерди туура тариздеген жана булактарды (адабияттарды) окуган адистерди даярдоо.
2. Өз убагында сапаттуу акушердик-гинекологиялык, төрөткө чейинки, перинаталдык жана төрөттөн кийинки жардам көрсөтүүгө, ар кандай мезгилде аялдарга, жаңы төрөлгөн ымыркайларга кам көрүүгө, бейтапты, үй-бүлөнү жана/же жакындарын оорулардын алдын алуу жана ден соолугун сактоо чараларына үйрөтүүгө жөндөмдүү адистерди даярдоо.
3. Этномаданий өзгөчөлүгүн сактоо менен бардык этностук жамааттарды бириктирип, жарандык идентүүлүк принциптерин карманган, калктын ден-соолугуна табигый социалдык факторлордун тийгизген таасирин аныктаган адистерди даярдоо.

Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн чөйрөсү

060102 «Акушердик иши» адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин чөйрөсү - саламаттыкты сактоо мекемелеринде акушердик-гинекологиялык жардам көрсөтүү ишинин, төмөнкү түрлөрүн камтыйт:

- акушердик жана гинекологиялык;
- медициналык жана профилактикалык (алдын алуу);
- медициналык жана социалдык.

Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн объекттери

060102 «Акушердик» адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин объекттери болуп төмөнкүлөр саналат:

- аялдардын жашаашунун ар түрдүү мезгили;
- жаңы төрөлгөн балдар;
- аспаптар (шаймандар), дары-дармек каражаттары, жабдуулар, медициналык документтер;
- баштапкы эмгек коллективдери.

060102 “Акушердик иши” адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын аяктаган бүтүрүүчү, кесиптик ишмердиктин төмөнкү түрлөрүн аткарууга даярдалган:

Акушердик жана гинекологиялык:

- кош бойлуу аялдарга, төрөт учурундагы аялдарга, төрөттөн кийинки аялдарга, дарыгердин көрсөтмөсү менен гинекологиялык оорулууларга жана бөлүмдүн дарыгери менен бирдикте, ҮДТнын кабыл алуусунда акушердик-гинекологиялык жардам көрсөтүү;

- өз алдынча жеңил төрөт учурунда медициналык жардам көрсөтүү, патологиялык төрөт (оор төрөт) жана төрөттөн кийинки мезгилде акушер-гинекологдун көзөмөлүндө медициналык жардам көрсөтүү; жаңы төрөлгөн ымыркайдын абалын баалоо, алгачкы дарылоо, кам көрүү жана зарыл болгон учурда жаңы төрөлгөн ымыркайларды реанимациялоо (неонаталдык реанимация);
- жаңы төрөлгөн балага жана төрөттөн кийинки энеге кам көрүү;
- иштин профилине ылайык курч оорулар жана кырсыктар боюнча ооруканага чейинки тез медициналык жардам көрсөтүү; эпидемиялардын экстремалдык шарттарында, массалык (топ, жамаат) жуккан борборлорунда калкка медициналык жардам көрсөтүү;
- медициналык документтерди толтуруу;

Медициналык жана профилактикалык

- аялдардын репродуктивдүү функциясын (органын) сактоо жана үй-бүлөнү пландаштыруу, оорулардын алдын алуу боюнча иш чараларды жүргүзүү;
- кош бойлуу аялдарга, төрөттөн кийинки аялдарга жана гинекологиялык оорулууларга дарылоо иш-чараларын уюштуруу жана жүргүзүү менен үйүнө баруу;
- гинекологиялык ооруларды аныктоо үчүн аялдарды профилактикалык текшерүү (врач менен бирге же өз алдынча);
- бейтаптын жашоо шарттын жана жашоо образын эске алуу менен, үй-бүлөнүн, коомдун ден соолугу үчүн физикалык, психикалык, социалдык жана маданий тобокелдик факторлорун аныктоо;

Медициналык жана социалдык

- бейтаптарды жана алардын үй-бүлө мүчөлөрүн ден соолукту сактоо боюнча санитардык-гигиеналык түшүндүрүү иштерин жүргүзүү;
- бейтапты, үй-бүлөсүн жана жакындарын оорулардын алдын алуу жана ден соолукту сактоо боюнча иш-чараларга үйрөтүү;
- сергек жашоонун программаларын иштеп чыгуу, ишке ашыруу жана алардын натыйжаларына баа берүү;
- санитардык бюллетендерди, буклеттерди чыгаруу, кинофильмдерди көрсөтүү, талкууларды (сүйлөшүүлөрдү), лекцияларды өткөрүү;

Бүтүрүүчүнүн кесиптик ишинин түрлөрү жана милдеттери

Бүтүрүүчүнүн кесиптик ишинин милдеттери
Кесиптик ишинин түрлөрү: а) Акушердик жана гинекологиялык:
<ul style="list-style-type: none"> - кош бойлуу аялдарга, төрөт учурундагы аялдарга, төрөттөн кийинки аялдарга, дарыгердин көрсөтмөсү менен гинекологиялык оорулууларга жана бөлүмдүн дарыгери менен бирдикте, ҮДТнын кабыл алуусунда акушердик-гинекологиялык жардам көрсөтүү; - өз алдынча жеңил төрөт учурунда, патологиялык төрөт (оор төрөт) жана төрөттөн кийинки мезгилде акушер-гинекологдун көзөмөлүндө медициналык жардам көрсөтүү; жаңы төрөлгөн ымыркайдын абалын баалоо, алгачкы дарылоо, кам көрүү жана зарыл болгон учурда жаңы төрөлгөн ымыркайларды реанимациялоо

(неонаталдык реанимация);

- жаңы төрөлгөн балага жана төрөттөн кийинки энеге кам көрүү;
- иштин профилине ылайык курч оорулар жана кырсыктар боюнча ооруканага чейинки тез медициналык жардам көрсөтүү; эпидемиялардын экстремалдык шарттарында, массалык (топ, жамаат) жуккан борборлорунда калкка медициналык жардам көрсөтүү;
- медициналык документтерди толтуруу;

Кесиптик ишинин түрлөрү: б) Медициналык жана профилактикалык

- аялдардын репродуктивдүү функциясын (органын) сактоо жана үй-бүлөнү пландаштыруу, оорулардын алдын алуу боюнча иш чараларды жүргүзүү;
- кош бойлуу аялдарга, төрөттөн кийинки аялдарга жана гинекологиялык оорулууларга дарылоо иш-чараларын уюштуруу жана жүргүзүү менен үйүнө баруу;
- гинекологиялык ооруларды аныктоо үчүн аялдарды профилактикалык текшерүү (врач менен бирге же өз алдынча);
- бейтаптын жашоо шарттын жана жашоо образын эске алуу менен, үй-бүлөнүн, коомдун ден соолугу үчүн физикалык, психикалык, социалдык жана маданий тобокелдик факторлорун аныктоо;

Кесиптик ишинин түрлөрү: в) Медициналык жана социалдык

- бейтаптарды жана алардын үй-бүлө мүчөлөрүн ден соолукту сактоо боюнча санитардык-гигиеналык түшүндүрүү иштерин жүргүзүү;
- бейтапты, үй-бүлөсүн жана жакындарын оорулардын алдын алуу жана ден соолукту сактоо боюнча иш-чараларга үйрөтүү;
- сергек жашоонун программаларын иштеп чыгуу, ишке ашыруу жана алардын натыйжаларына баа берүү;
- санитардык бюллетендерди, буклеттерди чыгаруу, кинофильмдерди көрсөтүү, талкууларды (сүйлөшүүлөрдү), лекцияларды өткөрүү;

Тиркеме 5

060102 “Акушердик иши” адистиги боюнча күтүлүүчү натыйжага компетенциялардын дал келиши.

Жалпы компетенциялар:

- 1.Өзүнүн ишмердүүлүгүн уюштуруп, кесиптик маселелерди чечүүнүн жолдорун жана ыкмаларын тандап, натыйжалуулугун жана сапатын баалай билүү.
- 2.Стандарттык жана стандарттык эмес кырдаалда чечимди кабыл алып, демилге киргизүү жана жоопкерчиликти сезе билүү.
- 3.Жеке жана кесиптик өнүгүүдө, кесиптик маселелерди натыйжалуу жүзөөгө ашырууда маалыматты изденип, түшүндүрүп колдоно билүү.
- 4.Кесиптик ишмердүүлүгүндө маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдоно билүү.
- 5.Жамаат менен иш алып баруу, кесиптештер, кардарлар жана жетекчи менен натыйжалуу баарлашуу.
- 6.Жумуш ордунда жамаат мүчөлөрүнүн (карамагындагылардын) тапшырмаларынын натыйжасы үчүн жоопкерчиликти алуу жана аларды үйрөтө билүү.

7. Кесиптик ишмердүүлүктө өзүнүн жеке жана кесиптик өнүгүшүн башкаруу, жумуш шарттардын жана технологиялардын өзгөрүүлөрүнө ылайыкташуу.
8. Кичи жамаатта уюштуруучулук-башкаруучулук жумуштарга даяр болуу.
9. Мамлекеттик жана расмий тилде логикалык жактан туура, негиздүү, ачык-айкын жазуу жана сүйлөө, социалдык баарлашуу денгээлинде бир чет тилин, грек-латын тилинде терминдерди билүү.
10. Калктын тарыхый мурастарына, салтына аяр мамиле жасап, социалдык, маданий жана диндик өзгөчөлүктөрүн сыйлоо.

Профессионалдык компетенциялар:

1. Клиникалык протоколдун негизинде физиологиялык кош бойлуулукта, төрөттө жана төрөттөн кийинки мезгилде аначылык жардам көрсөтүү. Аначылык бертинүүлөрдө жандандыруу усулдарын аткаруу. Төрөт учурунда дарыгерге ассистент болуу жана аначылык операцияларын аткаруу (1-2-денгээлдеги чаттын айрылышын тигүү ж.б. акушердин функционалдык милдеттерине жараша).
2. Ымыркайды тазалоо, баалоо, кам көрүү жана ата-энелерди кам-көрүүгө үйрөтүү.
3. Кош бойлуу учурда, төрөттөн кийинки мезгилде аначылык жана экстрагениталдык кабылдоолору бар кош бойлууга, төрөөчү, төрөгөн аялга диагностикалык изилдөөлөрдү өткөрүү, дарыгерге чейинки жардамды берүү, аларга кам көрүү. Курч бертинүүлөрдө, күтүүсүз окуяларда, кооптуу кырдаалдарда, эпидемияларда жана гинекологияда кечиктирилгис жагдайларда дарыгерге чейинки жардамды көрсөтүү.
4. Ыйгарым укуктарына ылайык өз алдынча медициналык манипуляцияларды аткаруу. Операцияга чейин жана операциядан кийин кам көрүү.
5. Кош бойлуу аялдарды көзөмөлдөө жана төрөгөн аялдарды үйүнөн кабар алуу. Кош бойлууларды физиопсихопрофилактикалык жактан төрөткө даярдоо, кош бойлуу учурда, төрөттө жана төрөттөн кийинки кездешүүчү бертинүүлөрдөн алдын алуу.
6. Дарыгердин жетекчилиги астында экстрагениталдык бертинүүлөрү бар бейтаптар менен алдын алуу иштерин жүргүзүү.
7. Дарыгердин жетекчилиги астында наристенин физикалык жана психикалык жактан чектенүүлөрдү табуу, кам көрүү, дарылоо-диагностикалык жана профилактикалык иш-чараларды аткаруу.
8. Гинекологиялык бейтаптарга диагностикалык изилдөөлөрдү жана өз убагында профилактикалык жардамды көрсөтүү, профилактикалык кароолордо жана диспансердик көзөмөлдөөлөрдө жардам берүү.
9. Энени жана баланы коргоо маселелери боюнча кенеш берүү жана медициналык камсыздандыруу жөнүндө маалымат берүү.
10. Башка уюмдар менен биргеликте калкка биринчи медициналык жардам көрсөтүү жөнүндө маалымат берүү жана үйрөтүү.
11. Бейтаптарга жана үй-бүлө мүчөлөрүнө операциядан кийин өзүнө-өзү жана үй-бүлө мүчөлөрүнө кам көрүү көндүмдөрүнө үйрөтүү.

Күтүлүүчү натыйжалар:

- КН -1. Гуманитардык, табигый жана так илимдер боюнча алган билимдерин өзүнүн кесиптик ишмердүүлүгүндө колдоно билет.
- КН-2. Кесиптик ишмердүүлүгүндө маалыматты, инновациялык технологияны пайдалана алат.
- КН-3. Жамаатта жоопкерчилик менен иштей алат.

КН-4. Ыйгарым укуктарына ылайык профессионалдык деңгээлде акушердик жана гинекологиялык жардам көрсөтө алат.

КН-5. Дарыгердин жетекчилиги астында (мединалык) дарылоо жана алдын алуу иштерин жүргүзөт.

КН-6. Өзүнүн ыйгарым укуктарынын чегинде медициналык-социалдык иш-аракеттерин жүргүзөт.

060102 “Акушердик иши” адистиги боюнча күтүлүүчү натыйжага компетенциялардын дал келиши

КН	Мазмуну	Компетенциялар
КН1	Гуманитардык, табигый жана так илимдер боюнча алган билимдерин өзүнүн кесиптик ишмердүүлүгүндө колдоно билет.	ЖК -9: Мамлекеттик жана расмий тилде логикалык жактан туура, негиздүү, ачык-айкын жазуу жана сүйлөө, социалдык баарлашуу деңгээлинде бир чет тилин, грек-латын тилинде терминдерди билүү. ЖК -10: Калктын тарыхый мурастарына, салтына аяр мамиле жасап, социалдык, маданий жана диндик өзгөчөлүктөрүн сыйлоо.
КН2	Кесиптик ишмердүүлүгүндө маалыматты, инновациялык технологияны пайдалана алат.	ЖК -1: Өзүнүн ишмердүүлүгүн уюштуруп, кесиптик маселелерди чечүүнүн жолдорун жана ыкмаларын тандап, натыйжалуулугун жана сапатын баалай билүү. ЖК -3: Жеке жана кесиптик өнүгүүдө, кесиптик маселелерди натыйжалуу жүзөөгө ашырууда маалыматты изденип, түшүндүрүп колдоно билүү. ЖК -4: Кесиптик ишмердүүлүгүндө маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдоно билүү. ЖК -7: Кесиптик ишмердүүлүктө өзүнүн жеке жана кесиптик өнүгүшүн башкаруу, жумуш шарттардын жана технологиялардын өзгөрүүлөрүнө ылайыкташуу.
КН3	Жамаатта жоопкерчилик менен иштей алат.	ЖК -5: Жамаат менен иш алып баруу, кесиптештер, кардарлар жана жетекчи менен натыйжалуу баарлашуу. ЖК -6: Жумуш ордунда жамаат мүчөлөрүнүн (карамагындагылардын) тапшырмаларынын натыйжасы үчүн жоопкерчиликти алуу жана аларды үйрөтө билүү. ЖК -8: Кичи жамаатта уюштуруучулук-башкаруучулук жумуштарга даяр болуу.
КН4	Ыйгарым укуктарына ылайык профессионалдык деңгээлде акушердик жана гинекологиялык жардам көрсөтө алат.	ЖК -2: Стандарттык жана стандарттык эмес кырдаалда чечимди кабыл алып, демилге киргизүү жана жоопкерчиликти сезе билүү. ПК 1. Клиникалык протоколдун негизинде физиологиялык кош бойлуулукта, төрөттө жана төрөттөн кийинки мезгилде аначылык жардам көрсөтүү. Аначылык бертинүүлөрдө жандандыруу усулдарын аткаруу. Төрөт учурунда дарыгерге ассистент болуу жана аначылык операцияларын аткаруу (1-2-деңгээлдеги чаттын айрылышын тигүү ж.б. акушердин функционалдык милдеттерине жараша). ПК 2. Ымыркайды тазалоо, баалоо, кам көрүү жана ата-энелерди кам-көрүүгө үйрөтүү. ПК 3. Кош бойлуу учурда, төрөттөн кийинки мезгилде аначылык жана экстрагениталдык кабылдоолору бар кош бойлууга, төрөөчү, төрөгөн аялга диагностикалык изилдөөлөрдү өткөрүү, дарыгерге

		<p>чейинки жардамды берүү, аларга кам көрүү. Курч бертинүүлөрдө, күтүүсүз окуяларда, кооптуу кырдаалдарда, эпидемияларда жана гинекологияда кечиктирилгис жагдайларда дарыгерге чейинки жардамды көрсөтүү.</p> <p>ПК 4. Ыйгарым укуктарына ылайык оз алдынча медициналык манипуляцияларды аткаруу. Операцияга чейин жана операциядан кийин кам көрүү.</p>
КН5	<p>Дарыгердин жетекчилиги астында (медициналык) дарылоо жана алдын алуу иштерин жүргүзөт.</p>	<p>ПК 5. Кош бойлуу аялдарды көзөмөлдөө жана төрөгөн аялдарды үйүнөн кабар алуу. Кош бойлууларды физиопсихофилактикалык жактан төрөткө даярдоо, кош бойлуу учурда, төрөткө жана төрөткөн кийинки кездешүүчү бертинүүлөрдөн алдын алуу.</p> <p>ПК 6. Дарыгердин жетекчилиги астында экстрагениталдык бертинүүлөрү бар бейтаптар менен алдын алуу иштерин жүргүзүү.</p> <p>ПК 7. Дарыгердин жетекчилиги астында физикалык жана психикалык жактан чектенүүлөрдү табуу, кам көрүү, дарылоо-диагностикалык жана профилактикалык иш-чараларды аткаруу.</p> <p>ПК 8. Гинекологиялык бейтаптарга диагностикалык изилдөөлөрдү жана өз убагында профилактикалык жардамды көрсөтүү, профилактикалык кароолордо жана диспансердик көзөмөлдөөлөрдө жардам берүү.</p>
КН6	<p>Өзүнүн ыйгарым укуктарынын чегинде медициналык-социалдык иш-аракеттерин жүргүзөт.</p>	<p>ПК 9. Энени жана баланы коргоо маселелери боюнча кенеш берүү жана медициналык камсыздандыруу жөнүндө маалымат берүү.</p> <p>ПК 10. Башка уюмдар менен биргеликте калкка биринчи медициналык жардам көрсөтүү жөнүндө маалымат берүү жана үйрөтүү.</p> <p>ПК 11. Бейтаптарга жана үй-бүлө мүчөлөрүнө операциядан кийин өзүнө-өзү жана үй-бүлөө мүчөлөрүнө кам көрүү көндүмдөрүнө үйрөтүү.</p>

НКББПнын максаттарына окутуунун натыйжаларынын дал келүүсү.

№	Окутуунун жыйынтыктары	Максат 1	Максат 2	Максат 3
1	Гуманитардык, табигый жана так илимдер боюнча алган билимдерин өзүнүн кесиптик ишмердүүлүгүндө колдоно билет.	+		
2	Кесиптик ишмердүүлүгүндө маалыматты, инновациялык технологияны пайдалана алат.	+		
3	Жамаатта жоопкерчилик менен иштей алат.		+	
4	Ыйгарым укуктарына ылайык профессионалдык деңгээлде акушердик жана гинекологиялык жардам көрсөтө алат.			+
5	Дарыгердин жетекчилиги астында (медициналык) дарылоо жана алдын алуу иштерин жүргүзөт.		+	
6	Өзүнүн ыйгарым укуктарынын чегинде медициналык-социалдык иш-аракеттерин жүргүзөт.		+	

060102 “Акушердик иши” адистиги боюнча окуу планынын долбоору

Орто кесиптик										
1-Курс Сем 1	3 ECTS Кыргызский язык и лит-ра	3 ECTS Иностранный язык	2 ECTS История Кыргызстана	2 ECTS География Кыргызстана	2 ECTS Проф. математика	2 ECTS Информатика	6 ECTS Анатомия и физ. 1	6 ECTS Основы сестринского дела 1	2 ECTS Латинский язык с мед.терм.	2 ECTS Седицинская генетика
1-Курс Сем 2	3 ECTS Русский язык	2 ECTS Манасоведение	2 ECTS ВК ИОПД	3 ECTS ВК Основы экологии	5 ECTS Анатомия и физиология 2	7 ECTS Основы сестринского дела 2	2 ECTS Осн.микр. вирус. и иммунн.	3 ECTS ЗЧО и соц. патр.	1 ECTS Междисц.гос. экзамен	2 ECTS УПП для получ.проф.на в. по ОСД
2-курс Сем 3	4 ECTS Фармакология	5 ECTS Семейная медицина	4 ECTS Терапия 1	4 ECTS Хирургия 1	4 ECTS Акушерство 1	2 ECTS Дерматонерология	2 ECTS ВК БЗ и полости рта	2 ECTS ПОПД	3 ECTS УПП по уходу за тер и хир б-ми	
2-курс Сем 4	3 ECTS Терапия 2	3 ECTS Хирургия 2	4 ECTS Гинекология 1	5 ECTS Акушерство 2	4 ECTS Педиатрия 1	3 ECTS ОРЗ и ПС	2 ECTS ВК Оториноларингология	2 ECTS ВК Проф. психол.	2 ECTS КПВ Экон и управ здр	2 ECTS УПП по уходу за новорожд.
3-курс Сем 5	3 ECTS Гинекология 2	4 ECTS Акушерство 3	3 ECTS Педиатрия 2	5 ECTS Инфекция	2 ECTS Кл фармак.	2 ECTS Основы реаниматологии	2 ECTS БЖМК	2 ECTS Офтальмология	2 ECTS КПВ ЭМ в акушерст.	5 ECTS УПП по профилю спец.
3-курс Сем 6	5 ECTS Акушерство 4	3 ECTS Педиатрия 3	3 ECTS Нервные и психические болезни	2 ECTS Фтизиатрия	2 ECTS Основы реабилитации	2 ECTS НВМП	2 ECTS КПВ Инфекционный контроль Социалдык гигиена	6 ECTS Предквалификационная практика		5 ECTS ИГА междисц. экзамены

**060102 “Акушердик иши” кесиптик билим берүү программасынын
бүтүрүүчүлөрүнүн мекемелерде кызмат орундары**

Бүтүрүүчүнүн квалификациясы	Мекемелердин түрлөрү	Бүтүрүүчүлөрдүн ээлеген негизги кызмат орундары
Акушер (- ка)	Жалпы дарыгерлер практикалык борборлорунун үй-бүлөлүк дарыгерлер тобунда жана төрөт бөлүмдөрүндө, облустук деңгээлдеги төрөт үйлөрүндө, үчүнчү деңгээлдеги төрөт стационарларында, өз алдынча төрөт үйлөрүндө, перинаталдык борборлордо, ошондой эле коомдук деңгээлде	Акушер (- ка)